

Zpráva o činnosti komise na propagaci matematiky a fyziky JČMF za roky 2011-2012

Členové komise:

- * prof. Ing. Martin Libra, CSc. (předseda), ČZU v Praze, Technická fakulta, libra@tf.czu.cz
- * doc. RNDr. Jindřich Bečvář, CSc., MFF UK v Praze, becvar@karlin.mff.cuni.cz
- * prof. RNDr. Ivo Kraus, DrSc., FJFI ČVUT, kraus@fjfi.cvut.cz
- * RNDr. Peter Žilavý, Ph.D., UK v Praze, MFF UK, zilavy@kdf.mff.cuni.cz
- * Ing. Karel Katovský, Ph.D., VUT Brno, katovsky@feec.vutbr.cz
- * prof. RNDr. Libor Pátý, DrSc., dříve MFF UK v Praze

Komise se v uvedeném období snažila propagovat matematiku a fyziku zejména prostřednictvím článků v odborném i populárním tisku, vydáváním knih, popularizačními přednáškami a osobní účastí na akcích pořádaných pro veřejnost.

Na jaře 2011 i 2012 proběhly na několika místech Prahy akce "Věda v ulicích" na kterých různá fyzikální a technická pracoviště popularizovala své výsledky a společnost ČEZ, a.s. zde prezentovala pěknou expozici. Jako osoby spolupracující s ČEZ, a.s. se akcí zúčastnili dva členové komise (prof. Libra a Dr. Žilavý). Oba jsou i členy klubu Svět energie, který ČEZ založil a pro který pořádá odborné semináře a exkurze do elektráren. Na těchto akcích využíváme možnost lobbovat pro JČMF, neboť akcí se zúčastňují hlavně učitelé fyziky ze škol všech stupňů.

Členové komise se angažovali na akcích "Den vědy", které proběhly a 2. prosince 2011 a 23. listopadu 2012 na VŠE v Praze, prof. Libra se zúčastnil přednášek a prezentací fakult. Akce byla zaměřena na širokou veřejnost a zejména na zájemce o studium na pražských univerzitách.

Prof. Libra přednesl přednášku na téma „Aktuální problémy energetiky se zaměřením na solární energii“ v Praze na MFF UK dne 13. dubna 2011 a přednášku „Fotovoltaika“ v Brandýse nad Labem na gymnáziu dne 19. září 2012. Zúčastnil se Kulatého stolu k problematice energetiky v rámci Týdne vědy pořádaného AV ČR dne 6.11.2012.

Dr. Žilavý se skupinou kolegů a doktorandů z MFF UK připravil ve spolupráci s ČEZ, a.s. řadu výukových i popularizačních materiálů k energetice, které ČEZ, a.s. používá a pro výukové účely je poskytuje zdarma. Dr. Žilavý se angažoval na konferenci „Veletrh nápadů učitelů fyziky“ pracovištěm KDF MFF UK v Praze za podpory JČMF.

JČMF a komise na propagaci matematiky a fyziky se zasloužila o vydání několika populárně vědeckých publikací z nichž můžeme jmenovat:

- Martin Libra, Jan Mlynář, Vladislav Poulek, *Jaderná energie*, Nakladatelství ILSA, 2012
- Ivo Kraus, *Fyzikové ve službách průmyslové revoluce*, Nakladatelství Academia, 2012

Prof. Kraus připravil cyklus přednášek (1krát měsíčně) z historie fyziky a fyziků pro posluchače Univerzity 3. věku na FJFI ČVUT a napsal článek "Hypatia - poslední učená žena antického starověku" v časopise *Rozhledy matematicko-fyzikální*.

Prof. Kraus byl hostem několika rozhlasových či televizních pořadů, např.:

- tři půlhodinové pořady na stanici ČRo 3 - Vltava o životních osudech významných osobností,
- část pořadu rozhlasové stanice Česko o Blaise Pascalovi dne 19. srpna 2012,

- vystoupení v pořadu Víkend, který televize Nova věnovala Milevě Maričové-Einsteinové dne 3. září 2012 (pořad byl později opakován)

a připravil tři dvouhodinové přednášky pro zájemce o dějiny fyziky v literární kavárně Cafeidoskop (Lazarská ul.) ve dnech 29. února 2012, 22. května 2012 a 21. listopadu 2012.

Doc. J. Bečvář spolupřátal semináře pro učitele matematiky v rámci dalšího vzdělávání učitelů. Zde zdůrazňoval krásy matematiky, logiky a podporoval zájem o studium matematiky.

V edici Dějiny matematiky v letech 2011-2012 vyšly tyto svazky:

- M. Bečvářová, J. Čížmár: *Karel Zahradník (1848–1916)*. Praha – Záhřeb – Brno, edice Dějiny matematiky, sv. č. 46, Matfyzpress, Praha, 2011, 410 stran, ISBN 978-80-7378-158-3.
- S. Domoradzki: *The Growth of Mathematical Culture in the Lvov Area in the Autonomy Period (1870–1920)*, History of Mathematics, volume 47, Charles University, University of Rzeszów, Matfyzpress, Prague, 2011, 331 pages, ISBN 978-80-7378-178-1.
- Z. Nádeník: *Moji učitelé geometrie*, editoři J. Bečvář, M. Bečvářová, edice Dějiny matematiky, sv. č. 48, Matfyzpress, Vydavatelství Matematicko-fyzikální fakulty, Univerzity Karlovy v Praze, 2011, 291 stran, ISBN 978-80-7378-159-0.
- M. Chocholová, I. Štoll: *Wilhelm Matzka (1798–1891)*, edice Dějiny matematiky, sv. č. 49, Matfyzpress, Vydavatelství Matematicko-fyzikální fakulty, Univerzity Karlovy v Praze, 2011, 242 stran, ISBN 978-80-7378-188-0.
- M. Bečvářová a kol.: *Zapomenutý matematik Henry Lowig (1904–1995)*, edice Dějiny matematiky, sv. 50, Matfyzpress, Praha, 2012, 294 stran, ISBN 978-80-7378-189-7 (česky s anglickým resume).
- M. Hykšová: *Pravděpodobnost v díle českých myslitelů*, edice Dějiny matematiky, sv. č. 51, Prometheus, Praha, 2011.
- M. Bečvářová a kol.: *Forgotten Mathematician Henry Lowig (1904–1995)*, edition History of Mathematics, vol. 52, Matfyzpress, Praha, 2012, 279 pages, ISBN 978-80-7378-203-0 (anglicky).

webové stránky Katedry didaktiky matematiky MFF UK (J. Bečvář)

<http://www.karlin.mff.cuni.cz/katedry/kdm/>

webové stránky Ústavu aplikované matematiky FD ČVUT (M. Bečvářová)

<http://www.fd.cvut.cz/personal/becvamar/>

Další aktivity doc. Bečváře (a doc. Bečvářové) spojené s výročím JČMF

- Didakticko-historický seminář na MFF UK (ZS 2011/2012, LS 2011/2012, ZS 2012/2013) byl věnován 150. výročí vzniku JČMF a 60. výročí vzniku MFF UK.
- 33. mezinárodní konference Historie matematiky, Velké Meziříčí, 24. 8. až 28. 8. 2012 byla věnována 150. výročí vzniku JČMF a 60. výročí vzniku MFF UK.
- Sborník 33. mezinárodní konference Historie matematiky, Velké Meziříčí, 24. 8. až 28. 8. 2012 (editoři J. Bečvář, M. Bečvářová) byl věnován 150. výročí vzniku JČMF a 60. výročí vzniku MFF UK.

Publikace

- M. Bečvářová: *Union of Czech Mathematicians and Physicists*, Notices from the International Society for Mathematical Sciences, Scientiae Mathematicae Japonicae, January 2011, str. 1–9 (anglicky).
- M. Bečvářová: *150 let Jednoty českých (československých) matematiků a fyziků*, 43. konferencia slovenských matematikov, 1.–4. december 2011, Jasná pod Chopkom, Slovenská matematická spoločnosť, JSMF, Žilina, 2011, str. 49–56.
- M. Bečvářová: *Jednota českých matematiků a fyziků*, in J. Dolejší, J. Rákosník (eds.): Jubilejní almanach Jednoty českých matematiků a fyziků k 150. výročí založení, JČMF, DTP studio, Pardubice, 2012, str. 6–16.
- J. Bečvář, M. Bečvářová: *150 let Jednoty českých matematiků a fyziků fyziků*, str. 11–118, in J. Bečvář, M. Bečvářová (ed.): 33. mezinárodní konference Historie matematiky, Velké Meziříčí, 24. 8. až 28. 8. 2012, Matfyzpress, Praha, 2012, 303 stran (česky s anglickým abstraktem).
- M. Bečvářová, J. Rákosník: *150 let Jednoty českých matematiků a fyziků*, Akademický bulletin Akademie věd ČR, 2012, č. 6, str. 24–26.
- M. Bečvářová: *150 let Jednoty českých (československých) matematiků a fyziků*, Učitel matematiky 20(2011/12), str. 69–75.
- M. Bečvářová: *The Union of Czech Mathematicians and Physicists*, The Mathematical Inteligencer 2012, 12 stran. DOI: 10.1007/s00283-012-9345-5. Impaktní faktor časopisu: 0,200 (anglicky).

Mezinárodní konference (přednášky)

- M. Bečvářová: *150 years since the birth of the Union of Czech mathematicians and physicists*, XXV Konferencja Naukowa PTM z Historii Matematyki, Będlewo, Polsko (25. 5. 2011).
- M. Bečvářová: *150 let Jednoty českých (československých) matematiků a fyziků*, 43. konferencia slovenských matematikov, Jasná pod Chopkom, Slovensko (2. 12. 2011).
- M. Bečvářová: *The History of Mathematics in the Czech Republic*, XXVI Konferencja Naukowa PTM z Historii Matematyki, Iwonicz Zdrój, Polsko (22. 5. 2012).
- J. Bečvář: *150 let Jednoty českých matematiků a fyziků*, Moderní matematické metody v inženýrství (3μ), Horní Lomná (4. 6. 2012).
- J. Bečvář, M. Bečvářová: *150 let Jednoty českých matematiků a fyziků*, 33. mezinárodní konference Historie matematiky, Velké Meziříčí (25. 8. 2012).

Národní konference a semináře (přednášky)

- M. Bečvářová: *150 let od vzniku JČMF*, Celostátní setkání učitelů matematiky na středních odborných školách, Pardubice (14. 9. 2011).
- M. Bečvářová: *Z historie Jednoty českých matematiků a fyziků I*, Didakticko-historický seminář na MFF UK (18. 10. 2011).
- M. Bečvářová: *Z historie Jednoty českých matematiků a fyziků II*, Didakticko-historický seminář na MFF UK (15. 11. 2011).
- M. Bečvářová: *150 let Jednoty českých matematiků a fyziků*, seminář JČMF – pobočka Pardubice, Univerzita Jana Pernera, Pardubice (4. 1. 2012).
- J. Kubát, J. Fiala: *Jednota českých matematiků a fyziků*, Didakticko-historický seminář na MFF UK (28. 2. 2012).
- J. Bečvář: *Z historie Jednoty českých matematiků a fyziků*, Vernisáž k výstavě *150 let Jednoty českých matematiků a fyziků*, MFF UK v Praze (5. 3. 2012).

Bylo by žádoucí, aby se učitelé všech typů škol dále zapojovali do těchto snah osvěty v přírodních vědách a získávali mladé zájemce o matematiku a fyziku a další členy JČMF. Členové komise se všemožně snaží v tomto směru působit a bojovat proti současným trendům, kdy zábava nízké úrovně je u řady lidí na prvním místě a vzdělání a práce až na dalších místech.

V Praze dne 10. 12. 2012

prof. Ing. Martin Libra, CSc.
předseda komise JČMF na propagaci matematiky a fyziky